Ч. 93. Львôвъ, Субота 28 падолиста (10 грудня) 1881. Рочникъ II.

Выходить во Львовѣ що Середы и Суботы (крôмъ рускихъ святъ) о 4-ой годинѣ по полудни. Литер. додатокъ „Библіотека найзнам. повѣстій“ выходить по 2 печат. аркушѣ кождого 15-го и послѣд. дня кождого мѣсяца.

Редакція, администрація и експедиція пôдъ Ч. 8 улиця Академична.

Всѣ листы, посылки и рекламаціи належить пересылати пôдъ адресою: редакціи и администраціи „Дѣла“ ч. 8 улиця Академична.

Рукописи не звертаются тôлько на попередне застереженье.

Поодиноке число стоитъ 10 кр. а. в.

ДѢЛО

Предплата на „Дѣло“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ . . 8 зр.
на пôвъ року . . 4 зр.
на чверть року . . 2 зр.
съ дод. „Библіотеки“: на самъ додатокъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. на цѣлый рôкъ зр. 6—
на пôвъ року 6 зр на пôвъ року зр. 2·50
на чверть року 3 зр. на чверть року зр. 1·25

Предплату належить пересылати франко (найлучше почтовымъ переказомъ) до: Администрація час. „Дѣло“.

Оголошеня принимаются по цѣнѣ 6 кр. а. в. ôтъ одной строчки печатной.

Рекламаціи неопечатанѣ вôльнѣ ôтъ порта.

ЗАПРОСИНЫ ДО ПРЕДПЛАТЫ
на рôкъ 1882.

Щобы дати ширшій и глубшій выразъ тôй програмѣ, яку наша часопись вже ôтъ двохъ лѣтъ заступае, рѣшились мы ôтъ нового року 1882 выдавати „Дѣло“ **въ значно побôльшенôмъ форматѣ не пôдвысшаючи предплатнои цѣны.**

Програма нашои часописи всѣмъ добре звѣстна. Прихильнôсть ВП. Читателѣвъ и добра слава, яку здобуло собѣ „Дѣло“ за два лѣта въ найширшихъ кругахъ, навѣть у нашихъ закордоньскихъ братій и у другихъ славяньскихъ народôвъ есть найлучшимъ доказомъ жизненности нашои народнои програмы и наймилѣйшою нагородою нашихъ трудôвъ. Девятьразовѣ конфискаты нашои часописи можуть послужити доказомъ нашои неустрашимости въ переведеню постановленои програмы, якъ и трудностій, середъ котрыхъ приходится намъ працювати. Звязавши долю нашои часописи съ долею руского народа, смѣло глядимо въ нашу народну будучнôсть. Ôткликаемось до живои и численнои участи нашихъ Родимцѣвъ въ пôдмозѣ нашои часописи. Численна участь Родимцѣвъ збôльшитъ и поповнитъ нашу працю для добра нашого народа. Она стане жереломъ народнои працѣ и побѣды. Теперь, коли можемо высказувати нашѣ мысли и гадки передъ лицемъ цѣлого руского народа, задача нашои часописи стаеся о много ширшою, тожъ и участь ВП. Родимцѣвъ въ моральнôй и матеріяльнôй пôдмозѣ нашои часописи повинна статися еще бôльшою.

Литературный додатокъ до „Дѣла“ — „Библіотека найзнаменитшихъ повѣстій“ буде выходити съ слѣдуючимъ рокомъ въ тôмже самôмъ объемѣ и по тôйже самôй цѣнѣ. Для слѣдуючого рочника приготовленый рядъ найдобôрнѣйшихъ и многопоучаюхъ повѣстій живого интересу загального.

Предплата на „Дѣло“ вразъ съ литературнымъ додаткомъ „Библіотека найз. повѣстій“ стоитъ:
на цѣлый рôкъ 12 зр. а. в.
„ пôвъ року 6 зр. а. в.
„ чверть року 3 зр. а. в.

На „Дѣло“ безъ Библіотеки н. пов.:
на цѣлый рôкъ 8 зр. а. в.
„ пôвъ року 4 зр. а. в.
„ чверть року 2 зр. а. в.

На саму „Библіотеку найзнаменитшихъ повѣстій“ безъ „Дѣла:
на цѣлый рôкъ 5 зр. а. в.
„ пôвъ року 2 зр. 50 кр. а. в.
„ чверть року 1 зр. 25 кр. а. в.

☛ Новоприступаючѣ предплатники „Библ. Повѣстій“ дôстанутъ початокъ повѣсти „Любовь убогого молодця“ Аромъ а першій томъ повѣсти „Стефанъ Лаврентій“ (13 аркушѣвъ) за доплатою лишеі зр. а. в.

Предплата пріймаеся кождого часу.

Предплату слѣдуе присылати пôдъ адресою:

Администрація „Дѣла“, Львôвъ, ул. академична Ч. 8.

Яка може бути згода
межи Русинами?

III.

Забираючись розглядати и порядкувати скомплікованôсть нашихъ партійныхъ ôтношень, стрѣчаемо въ першôмъ рядѣ велику рôжнороднôсть и неяснôсть въ пониманю рускои народности. Мы вже попереду згадали, що погляды на нашу народнôсть у насъ суть не тôлько неясні и рôжнородні, але часто навѣть такъ суперечні, що одні другимъ впростъ перечатъ, одні другихъ взаимно выключаютъ. А що такими неясными и часто впростъ суперечными поглядами руководимось не тôлько въ нашôмъ житю литературнôмъ, але именно и въ житю политичнôмъ, що наші страсти, пересуды и упереджеия заразъ переносимо зъ одного поля нашого житя на друге, що не зазначаемо границѣ межи однымъ а другимъ, то и не диво, що рôжнороднôсть и незгода въ понятяхъ выкликае сторазъ бôльшу рôжнороднôсть, незгоду и вражду въ самôмъ житю, въ нашихъ дѣлахъ и манифестаціяхъ.

Така скомплікованôсть нашихъ партійныхъ ôтношень есть безперечно плодомъ нашого дотеперѣшного житя. Тожъ въ нѣмъ треба передовсѣмъ шукати розъясненя и рѣшеня суперечностій.

Ôтродженье Русинôвъ въ 1848 р. було не тôлько политичне але и литературне. Съ думою можемо сказати, що такъ въ политичнôмъ якъ еще може бôльше въ литературнôмъ взглядѣ погляды загалу Русинôвъ були въ тû часы дуже ясно зазначені. Нынѣ треба намъ справдѣ жалувати за тою національною солидарностію, яка лучила и одушевляла тогды всѣхъ щирыхъ Русинôвъ. „Головна Рада руска“ зазначила въ своѣй памятнôй програмѣ заразъ въ першôй точцѣ дуже ясно и для всѣхъ зрозумѣло єднôсть и повну національну самостôйнôсть руского народа супротивъ обохъ сусѣдныхъ народôвъ: польского и великоруского. Наші ученѣ мужѣ: Могильницкій, Я. Головацкій, Лозиньскій, опираючись такъ на власныхъ науковыхъ доказахъ якъ и на авторитетѣ такихъ знаменитостій якъ М. Максимовичъ, Срезневскій, Шафарикъ и др. представили тую самостôйнôсть руского народа такожъ пôдъ взглядомъ языкословно-литературнымъ, етнографичнымъ и историчнымъ, а памятный зъѣздъ рускихъ ученыхъ падавъ тому голосови печать своеи однодушнои апробаты. Такъ отже пôднесено понятье и идею самостôйнои рускои народности такъ пôдъ взглядомъ политично-суспôльнымъ якъ и литературнымъ до ясности и неоспоримости національнои догмы. Була народна идея ясна, була и цѣль ясна, а тому и перше житье ôтродженыхъ Русинôвъ ôтзначалося твердою вѣрою въ народну будучнôсть, живою а одноду-шною дѣятельностію и молодечимъ ентузіязмомъ, може навѣть за великимъ въ прирôвнаню до тыхъ силъ, якû могли въ тû першû часы трудитись надъ политичнымъ и литературнымъ розвоемъ нашого народа.

Та рѣдко котра идея остоялася въ своѣй первѣстнôй, нескалянôй чистотѣ. Найвысші идеи людскû малѣли и притемнювались пôдъ напоромъ непріязныхъ обстоятельствъ, пôдъ проводомъ малодушныхъ и слабосильныхъ людій. И наша народна идея мусѣла перебути ту, здаеся, неминучу судьбу всѣхъ идей, бо у насъ, бôльше якъ где инде, були обстоятельства непріязні, вороги завзятû и прехитрû, а подвижники народнои идеи за малочисленні, надто пригнетені, а може и за надто вѣруючû въ скору и легку побѣду нашои народнои правды. Вже зъ разу не ставало намъ досыть силъ для народного подвигу. Тû самû мужѣ мусѣли неутомимо трудитись на рôжныхъ полахъ народнои дѣятельности: на поли политичнôмъ, суспôльнôмъ, литературнôмъ и церковнôмъ, всюда мусѣли не тôлько ôтбивати напасти завзятыхъ а сильныхъ ворогôвъ, але еще и позитивнои працѣ всюда докладати, щобы наші силы не малѣли, а множились, росли и розвивались. Не тяжко було духомъ упасти середъ такои борбы, не тяжко було середъ такои великои працѣ ослабнути на силахъ и коли не ôтдатись повному ôтчаяню, то бодай стати рôвнодушнымъ и захитатись въ своѣй вѣрѣ въ успѣшнôсть народного идеалу. А що тû самû мужѣ мусѣли рôвночасно трудитись на рôжныхъ полахъ національного житя, то и не диво, що знеохота на однôмъ поли потягала за собою неохоту и приставôсть на другôмъ, третôмъ и четвертôмъ, хоть може при зрѣльшôй розвазѣ не було причины неудачами и противностями на однôмъ поли знеохочуватись до працѣ на другихъ полахъ. Але чоловѣкъ не есть такъ легкоподѣльный въ своихъ чувствахъ и не легко ему крѣпитись вѣрою, надѣею и ôтвагою для иншихъ дѣлъ, коли его серце закрôвавится въ однôй справѣ, котру ôнъ и своею особою и своею доброю волею все тѣсно лучивъ разомъ съ тыми другими въ одну цѣлôсть.

Єсть се фактомъ неоспоримымъ, що чимъ дальше тымъ бôльше непріязными

БЕЗТАЛАННЕ СВАТАНЬЕ.
Образокъ зъ галицкого житя.

VII.

(Конець.)

„Ахъ, якъ любо, таточку, проживати у такôй тихôй простотѣ, жити самою щиростю и правдою середъ щирыхъ, праведныхъ людій. Давъ бы Богъ, щобъ у наше село нѣколи вже не заглядала людска злôсть, щобъ всѣ наші люде жили въ мирѣ и згодѣ. Я, таточку, не буду вже бôльше посылати вѣскомъ нашихъ сварочокъ“. И глянула на Семена, мовь-бы пытала его, чи буде ôнъ ще ганятись за блескотливыми оманами, чи схоче знову заколотити сей тихій свѣтъ якою злою дурѣйкою, чи знову дасться заманити пустôй гордовитости?

Весело було Семенови на душѣ, весело розцвѣтала въ его житю. Отъ и счезла его опустѣлôсть, самотна пустыня, чуеъ що жіе житьемъ съ небагато людьми, але съ людьми, — съ людьми честными, добрыми та розумными. Часті розмовы съ отцемъ Даминомъ якось щоразъ бôльше вромовляли до его розуму, освѣчували его якимсь новымъ свѣтломъ, що показувало ему нову дорогу нового житя якъ учителя и наставника молодѣжи, якъ провѣдника народнои просвѣты, якъ члена громады, просвѣченого брата непросвѣченыхъ братôвъ. Неразъ на самотѣ розважавъ ôнъ пан-отцевû слова и съ жалемъ пôзнававъ, скôлько ще не дôстае ему силъ и знаня до тои тяжкои роботы, до тои новои дороги, що стояла передъ нимъ отворомъ. „Такъ, такъ, правду, велику правду каже старый“, говоритъ бувало Семенъ самъ до себе. „Одного чоловѣка правишь, скривдишь, лихо ему заподѣешь, та отямившись перепросишь, справишся съ однымъ чоловѣкомъ, розкрыешь ему свôй жаль, переблагаешь и знову станешь другомъ-братомъ. А вравишь цѣлу громаду людій простыхъ але правдолюбныхъ, подопчешь ногами ихъ щиру прихильнôсть, що они тобѣ въ своѣй простотѣ якъ высшому, розумнѣйшому чоловѣкови у твоихъ нôгъ вложили, коли насмѣешся надъ ними, наглумишся, а ще й неправдою ихъ скривдишь, — о тогдѣ тяжко назадъ навернути разъ втрачену любовь, тяжко заслужити собѣ вѣру у тыхъ такъ тяжко здражденыхъ простыхъ серцяхъ, тяжко назадъ стати другомъ-братомъ. Не ймуть вѣры, не ймуть вѣры“....

Та роздумуючи такъ на самотѣ, Семенъ съ якоюсь тайною тревогою помѣчавъ, що образъ Северины щоразъ частѣйше стае передъ нимъ, впокоеся въ его душу, а то й не сходитъ въ его очій. У снахъ и на яве стававъ ои образъ въ чаровитôй красѣ, порывавъ за собою всѣ его думки, напувавъ его невысказаннымъ щастьемъ. Неразъ пробувавъ Семенъ на силу ôторвати свои думки ôтъ сеи дѣвочои постати, забути на неи, вырватись зъ пôдъ еи чару, та дарма, дѣвоча постать вырывала ще живѣйшою, гарнѣйшою та чарôвнѣйшою.

Пôсля одной довгои гостины у о. Дамяна вернувъ Семенъ якось дуже зворушеный. Ôнъ не пôшовъ до своеи самотнои школы, а звернувъ дорогою на поле и довго блукавъ полями, довго ходивъ понадъ крутою рѣчкою, ажь темна нôчь запала и ясный мѣсяць выплывъ на широке небо. Семенъ вернувъ до дому, а его серце все ще живо билося въ грудяхъ, въ его очахъ тремтѣли слёзы.

„Ахъ я еи такъ люблю, такъ люблю“, прошептавъ Семенъ проходжуючись неспокôйною ходою по кôмнатѣ, а двѣ горячû слёзы скотились по его розпаленôмъ лицю. „Она не буде моею, не може бути моею, та я не перестану еи по вѣкъ любити“.

Сёгодня зъ полудня, коли о. Дамянъ здрôмнувся на годинку, Семенъ и Северина проходжувались по городѣ. Сонце якось такъ любо сіяло крôзь густû вѣти деревъ, пташки такъ весело щебетали у садѣ, все такъ радувалось, а Северина здалася ему такою прегарною, такою любою та чарôвною, що Семенъ не выдержавъ и съ трепетомъ, съ слёзами въ очахъ розказавъ еи свою любовь. И въ очахъ Северины заблыснли слёзы, еи уста такъ дрожали якъ листки ôтъ вѣтру, она глянула на него пріязнымъ, жалôснымъ поглядомъ, — подала ему дрожачу руку, хвильку помовчала, а ôттакъ заговорила солодкимъ голосомъ:

„Пане Семене! По вѣкъ не забуду вашого доброго серця, не забуду вашои доброты, вашихъ трудôвъ и клопотôвъ задля мого хорого батенька, не забуду вашихъ слôвъ потѣхи, що вы ними осолодили намъ тяжкû годины нашого житя. Шаную васъ надъ всѣхъ. Люблю васъ якъ доброго пріятеля, але любити васъ якъ мого чоловѣка, якъ мого мужа — я не можу, — нѣякъ не можу бути вашою жѣнкою. Не гнѣвайтесь на мене, хочу бути съ вами щирою, якъ вы були зô мною, и молю васъ, не гнѣвайтесь на мене за мою щирôсть. Я не можу, — не можу бути вашою жѣнкою... пôсля того, якъ вы... нѣ, нѣ, лучше не пытайте мене для чого. Повѣрте менѣ, моѣй правдѣ... я вамъ все, все давне давно простила, поважаю и люблю васъ якъ щирого друга, але вашою жѣнкою не можу бути... Будьмо щирыми другами, якъ и доси, а на знакъ нашои дружбы, на

рів, якъ и передъ лицемъ самого народа потребуючого просвѣты и культурного поступу. Мы тôлько ствердкаемо фактъ, що наша ворожа партійна мала своє жерело не тôлько въ особистыхъ амбиціяхъ, не тôлько въ пôдозрѣваню и недовѣрчивости, але и въ ôтмѣнныхъ нац.-литературныхъ направленяхъ. Може бути, що у насъ особистѣ амбиціи бували бôльшѣ якъ у другихъ народôвъ и другихъ партій; правда, що партійна нетерпимôсть Русинôвъ була майже безприкладною; але важна, може найважнѣйша рѣчь — се рôжнородность въ пониманю самои основнои идеи нашои народности, рôжнородность, котра далеко переходитъ звычайный подѣлъ партійный у якôмъ небудь другôмъ народѣ, вже разомъ питаня литературнѣ съ политичными, а навѣть доходитъ до взаимнои негаціи.

Якъ небудь отже подѣлъ Русинôвъ на партіи выдаєся на першій погладъ дуже простымъ и такъ природнымъ, якъ природный подѣлъ партій у другихъ народôвъ, то при близшôмъ розглядѣ являєся сей партійный подѣлъ Русинôвъ дуже скомплікованымъ и до партійного подѣлу другихъ народôвъ майже совсѣмъ неподôбнымъ. Нашѣ партіи розходятся не тôлько въ средствахъ але и въ самôй основѣ, въ самôй головнôй цѣли, або яснѣйше сказати, у насъ нема доси такои всѣмъ спôльнои, всѣма яснозрозумѣлои цѣли всенароднои, отже й нема тои точки, котрабы була спôльною опорою для всѣхъ Русинôвъ. Рускѣ партіи не тôлько поступаютъ рôжными дорогами, але и стремлятъ до рôжныхъ цѣлій, або часомъ и совсѣмъ не знаютъ, до чого стремлятъ. Питаня чисто литературнѣ и строго науковѣ, ба навѣть питаня строго языкословнѣ або и правописнѣ мѣшаются у насъ разомъ съ питанями политичными и суспôльными. Демократизмъ а аристократизмъ, консерватизмъ а поступовôсть — тѣ и тымъ подôбнѣ термина европейскои партійности — не суть знаменами нашихъ партій и тяжко будобы дати певну ôтповѣдь, котра партія моглабы бути зачислена до сего або того табору. Правду сказати, доси нема у насъ ни однои чисто политичнои партіи. Въ многихъ случаяхъ руководятся нашѣ партіи тôлько неясными инстинктами полит.-суспôльными. Якже жь при такôй неясности, рôжнородности и мѣшаниѣ самыхъ зародовыхъ елементôвъ рускихъ партій може успѣвати наша политична и суспôльна дѣятельнôсть, якъ можутъ нашѣ партіи угрупуватись и лучитись политично? У другихъ народôвъ було бъ се пр. невыслимо, а бодай що найменше смѣшно, якбы при переговорахъ о кооперацiи партій для спôльнои обороны народа кто пôдвѣсъ правошисне або языкове питанье. У насъ ставляются такѣ питаня звычайно на першôмъ плянѣ. У Нѣмцѣвъ єсть чотыри рôжныхъ правописѣй урядовыхъ (не згадуючи о правописяхъ неурядовыхъ), але никому не прійшло на гадку групувати нѣмецкѣ партіи пôсля правописи.

высыхає, замирає, нидѣє... Не докладайжесь хочь мы нашои руки до того, не умертвляймо живыхъ силъ нашои людскости, а помагайжо имъ проснути, у здоровый цвѣтъ жити розвинутись, хоронѣмъ ихъ ôтъ блескотливои мертвоты и заразы"...

Семенъ слухавъ тыхъ поважныхъ словъ старця, — бачъ розумѣвъ ихъ теперь, знавъ, що значить та блескотлива омана.... Она й єму була вже закреготѣла пôдъ ногами, закрôвавила єи серце, жовчю переповнила єго душу.

Северина весело глянула на батька, споглянула и на Семена и навкруги себе по цвѣтучихъ деревахъ, по погôднôмъ, блакитнôмъ небѣ, по косогорѣ, где бѣлѣли селяньскѣ хатки. Враз съ подуманьемъ батька и она ôтзивала, єи лици знову палѣли легкимъ румянцемъ, єи очи свѣтились давною веселостью.

(*Конець буде.*)

У всѣхъ народôвъ рѣшаются литературнѣ питаня литературною працею, науковѣ питаня — наукою; — у насъ противно политики хочутъ рѣшати о литературѣ и науцѣ, а литераторы о политицѣ. Така спеціяльнôсть нашихъ рускихъ ôтношень незмѣрно утрудняє розъясненье и успѣшне полагодженье нашого партійного житя. А однакожь кто хоче вылѣчити слабôсть, мусить перше всего перевести точну и основну діягнозу слабости. Коли не маємо вѣчно крутитися въ зачарованôмъ кôльци неясностій и недорозумѣня, то треба попереду роздѣлити и усистемизовати помѣшанѣ питаня, а ôтакъ доперва братися ихъ рѣшати. „Дѣло" завсѣгды заступало спôльнѣ интереса всѣхъ Русинôвъ и не ставало выключно на партійнôмъ становищу, — тожь вѣрнѣ нашôй програмѣ постараємось безсторонно пояснити сю справу.

Наслѣдства польонизаціи школъ.

Краковскій „Czas" пише въ Н-рѣ 274 въ 30 листопада с. р. про наслѣдства польонизаціи школъ въ Галичинѣ: „Спеціяльна комисія краковскои академіи наукъ, котра по мысли тамтогорôчнои ухвалы соймовои занималася справою реформы середныхъ школъ, съ сожалѣнiємъ зазначила въ своимъ знаменито опрацôванôмъ рефератѣ, *що рівень шкôльнои науки обнижився ôтъ часу, коли польскій языкъ стався выкладовымъ* (że poziom wiedzy szkolnej zniżył się od czasu, kiedy język polski stał się wykładowym). Съ еще бôльшымъ сожалѣнiємъ можна бы зазначити, що такожь шкôльна карнôсть значно пôдупала власне ôтъ хвилѣ, коли школы въ пôдъ проводу чужихъ, народному духови ворожихъ, а „młodzieży polskiej" („Czas" узнає лише польску молодѣжь въ Галичинѣ!! *Пр. Ред.*) неприхильныхъ елементôвъ дôсталися пôдъ проводъ учителѣвъ Поляковъ, котрѣ пôймають свою задачу совсѣмъ инакше (о се велика правда! *Пр. Ред.*) и вже для того (sic) мають право жадати ôтъ молодѣжи, щобы мала для ихъ поваги бодай стôлько респекту, скôлько давнѣ германизаторы терориямомъ (?!) вымушували."

Не пôдносимо сего автентичного свѣдоцтва Поляковъ о шкодливости польонизаціи школъ для того, щобы радуватись надъ тымъ сумнымъ фактомъ, котрого виновниками суть самѣ Поляки. О скôлько заведенье польского языка въ школахъ всхôдной Галичины було неоправдане и сталося съ явною кривдою рускои народности, о стôлько було оно въ захôдной (польскôй) части Галичины оправдане и справедливе. Наука въ питомôмъ языцѣ материнôмъ єсть завсѣгды неоспоримымъ постулятомъ правдивои просвѣты и выхованя народного. Власне для того повинен бути рускій языкъ выкладовымъ въ школахъ всхôдной Галичины. Перша причина сумного упадку науки въ школахъ, о котрôмъ говоритъ краковска академія наукъ, була та, що заводячи польскій языкъ въ всхôдной Галичинѣ погрѣшено противъ що ино згаданои засады научаня въ рôднôмъ языцѣ. Бувъ се грѣхъ взороту польонизаційного. Польонизувати, а не научати, — се бувъ покликъ, котрый проводивъ въ тôй перемѣнѣ шкôльництва и се бувъ другій тяжкій грѣхъ нашихъ польонизаторôвъ. А щобы выказати, якъ спасенна польонизація для Галичины, именно для рускои части Галичины, наказувано летенько клясификовати, учити всего лише въ школѣ, а не обтяжати молодѣжи наукою по за школою, дивитись черезъ пальцѣ, тратити много часу на науку польского языка съ шкодою другихъ наукъ и при тôмъ всѣмъ выказувати якъ найсвѣтлѣйшѣ поступы учениковъ въ всѣхъ наукахъ! И справдѣ ôтъ р. 1867/8 выказувано незмѣрно свѣтлѣ поступы молодѣжи въ наукахъ — але тôлько на паперѣ. Штучно и поверхôвно оправдувано польонизацію, але правда чи скорше чи пôзнѣйше мусѣла выйти на верхъ. И вийшла теперь — сумна, болюча не тôлько для Поляковъ але и для насъ, — для польонизаторôвъ ще тôлько компромитуюча! Найзе жь голосъ такъ поважнои институціи, якою єсть для Поляковъ краковска академія наукъ, буде пересторогою для нашихъ польонизаторôвъ и доказомъ, якъ справедливѣ голосы Русинôвъ, котрѣ вже не ôтъ нынѣ и не разъ пôдносили шкодливôсть польонизаціи и страшный упадокъ не тôлько середныхъ але особливо и народныхъ школъ задля системы польонизаційнои. Судъ краковскои академіи єсть неоспоримымъ засудомъ польонизаціи. Не польонизуйте, але дайте и другôй народности учитись и образуватись въ рôднôмъ языцѣ, уважайте науку въ рôднôмъ языцѣ яко постулятъ образованя, а не фалшуйте сего постулату накидуваньемъ другому народови чужого, хоть славяньского языка, дбайте о науку, а не о политичнѣ експеримента, — а тогды не прійдеся въ ветыду паленѣти передъ цѣлымъ свѣтомъ.

Жаль сказати, що мимо такъ поважнои пересторогы слаба, дуже слаба надѣя на поправу. Dziennik pol. вже напавъ на краковску академію наукъ и кличе помочи „фаховыхъ людій", обкидати клеветою академію и ки голосъ закричати. Можна кричати, але правда не утоне, а наука не дасться понизити до блудныхъ експериментôвъ политичныхъ.

ДОПИСЬ.

Ôтъ Турки. (*О радѣ повѣтовôй. Геройство нашихъ селянъ.*) Дальша дивоглядна исторія сталася въ Турцѣ дня 24 (12) лист. с. р. въ знанôй справѣ повѣтовои рады турчаньскои. Якъ звѣстно, ц. к. министерство ôткинуло рекурсъ, внесеный Русинами противъ рѣшеня ц. к. намѣстництва уневажняючого уконституованьеся рады повѣтовои въ Турцѣ дня 3 марця с. р. Дотычнѣ власти призначили день 24 с. м. до уконституованя и то вже щось пятый разъ ôтъ часу переведеныхъ выборôвъ. День передъ тымъ явились въ Турцѣ всѣ — якъ члены рады повѣтовои зъ бôльшихъ посѣлостій такъ и зъ сельскои куріи, щобы приготовитись до уконституованяся. Зъ сельскои куріи самѣ честнѣ Русины, а межи ними 8 селянъ, котрѣ славу и честь приносятъ не тôлько нашому повѣтови але й цѣлôй Руси. Имена тыхъ селянъ суть: Стефанъ Тыракъ зъ Бережка, Игнатъ Павлюхъ зъ Хащова, Иванъ Нестеръ зъ Рытаня, Яковъ Гайгель зъ Волосяники, Щасный Кречковскій зъ Ильника, Михайло Бигаръ зъ Исай, Стефанъ Васôвъ и Семенъ Рѣзакъ зъ Высоцка выжнѣго. Тыми селянами-Русинами наша угнетена Русь гордится. Коли при нарадѣ, якъ уконституватись теперь, одинъ священикъ заявивъ, щобы нужды рады выбрати котрого Поляка на маршалка, та чей тымъ способомъ припустятъ вже новоизбрану раду до урядованя, заявили высше реченѣ селяне одноголосно: „Мы на тое не пристаємъ, бо коли паны Поляки, будучи въ бôльшости, выбирали свого маршалка, то теперь мы Русины въ переважѣ выбираймо свого Русина, инакше мы зложимо нашѣ мандаты." Противна намъ сторона уживала всякихъ способôвъ, щобы бодай двохъ селянъ на свою сторону перетягнути, но годѣ имъ було тое осягнути. По двѣста зр. давали нашѣ противники двомъ зъ селянъ, но годѣ и тое не помогло. Намъ тôлько дивно, зъ ôтки тѣ нашѣ противники въ загалѣ негрошовитѣ люде, такъ званѣ chudopachołki набираютъ тôлько грошій на подôбну агитацію? На доказъ твердости характеру у нашихъ честныхъ селянъ най послужить слѣдуюче вѣрне приключенье. Семенъ Рѣзакъ бѣдный селянинъ зъ Высоцка выжнѣго — а членъ новоизбраної рады пов. нужды рады пустивъ свого сына въ службу до пана Д. въ Турцѣ. Панъ Д. конче бажаючи прислужитись польскôй партіи черезъ перетягненье одного селянина на свою сторону, каже до молодого Рѣзака: Иди до свого ôтця на поповство, бо тамъ всѣ члены Русины новоизбраної рады зôбранѣ — и кажи єму, щобы заразъ до мене прійшовъ, бо маю єму щось дуже важного сказати. Сынъ идѣ одинъ разъ, другій разъ и третій, але отець не хоче йти, знаючи добре, якій интересъ має панокъ. На четвертый разъ каже панъ до молодого Рѣзака. Иди, приведи тутъ заразъ батька, бо якъ не приведешь, то не маєшь службы у мене. Съ плачемъ приходитъ сынъ до старого батька и каже: Тату, бôйтеся Бога, ходѣть до пана, бо якъ не пôдете, то я службу отрачу. На се заявленье сына встає поважно старый Семенъ зъ стôлца, слеза покотилась єму по лици, кладе свою руку на рамя сына и каже поважно: „Дорога моя дитино, я до пана не пôйду, бо я знаю, чого панъ ôтъ мене хоче. Правда я бѣдный и ты бѣдный, но знай, я маю одну душу, а тую загирити не хочу и своєи вѣры, свого народу руского не запродамъ, бо бы мене и земля не приняла; най дѣєся, що хоче — коли такъ, то ходи домôвъ, якъ зможемъ, тамъ будемъ бѣдувати, а якъ крайна нужда до насъ загостить, то пôдемъ за кусникомъ хлѣба по хатахъ, а здрадниками свого народу не будемъ". Придивляюсь тôй сценѣ, не знаю, чи зъ утѣхи чи зъ якои иншои причины покотилась и менѣ ясной слезы по лици и погадавъ я собѣ: коли межи нашими рускими народомъ суть такѣ Семены Рѣзаки, то дарма ваша старань панове Поляки, не упорається съ Русинами такъ скоро. Слава тобѣ честный Семене и всѣмъ тобѣ подôбнымъ! Дня 24 с. м. о призначенôмъ часѣ прибули всѣ нашѣ члены до салѣ рады повѣтовои, прибувъ такъ староста яко комисаръ правительственный, яде члены рады пов. зъ бôльшихъ посѣлостій, видячи, що суть въ меншости, а о перекупствѣ и бесѣды не було, не явились, а понеже насъ всѣхъ не було 14, протоє не прійшло до уконституованя рады. И такъ продовжалася тая комедія безъ перервы у насъ за нашѣ таженькѣ грошѣ. Що дальше ц. к. Намѣстництво зарядитъ, намъ не звѣстно, тое тôлько жадати маємо право, щобы разъ вже положено конець тои аномалія.

ПЕРЕГЛЯДЪ ПОЛИТИЧНЫЙ.

Австрійско-Угорска Монархія.

(*Рада державна.*) Дня 3 грудня (въ суботу) ôтбулось 173-е засѣданье палаты пословъ. Суботнѣшне засѣданье було однымъ зъ найцѣкавѣйшихъ засѣдань австрійскои рады державнои. Якъ звѣстно, на суботу призначена була ôтповѣдь гр. Таффе на интерпеляцію пп. Найварта, Томащука и 84 товаришѣвъ въ справѣ „Банку для краѣвъ". Вже за-для тои самои ôтповѣди засѣданье палаты пословъ зъ суботы мусѣло прибрати характеръ незвычайный. Тымчасомъ еще передъ министерскою ôтповѣдію на интерпеляцію Найварта дуже численно зôбрана публичнôсть на галеріяхъ салѣ посольскои була свѣдкомъ надзвычайно цѣкавыхъ сценъ при дебатѣ надъ внесеньемъ п. Жака (Jaques-a) въ справѣ змѣны поступованя объективного въ дѣлахъ прасовыхъ. Але перейдѣмъ цѣле засѣданье пôсля єго току: Президовавъ вицепрезесъ Льобковичъ (дръ Смолька хорый). Передъ приступленьемъ до порядку дневного внѣсъ пос. Грайтеръ интерпеляцію до правительства въ справѣ змовы (страйку) копальниковъ камѣнного угля въ копальняхъ Пôвнôчнои желѣзницѣ въ Моравскôй Остравѣ. Дѣло було таке: Зарядъ Пôвнôчнои желѣзницѣ страшенно робôтниковъ вызискувавъ — платячи гôрникови 30 кр. за день роботы въ копальняхъ (30 кр. за день гôрничои працѣ — се дуже мало.) Робôтники зробили страйкъ и зажадали бôльшои платнѣ. Поки еще що буде чи не буде, выслано до Моравскои Остравы три компанія войска. Робôтники пôслали депутацію до Вѣдня, щобы она предложила ихъ жаданя головному зарядови желѣзницѣ. Депутація справдѣ прибула до Вѣдня, — а тутъ полиція зараз арештовала всѣхъ депутатôвъ. П. Грайтеръ отже интерпелює: 1) Чи вѣдомо правительству, що гôрники въ копальняхъ угля Пôвнôчнои желѣзницѣ въ Моравскôй Остравѣ суть такъ вызискованѣ, що сотки ихъ перестали робити? — 2) Що правительство думає учинити, щобы зарадити тому? — 3) Длячого депутацію тыхъ гôрниковъ, котра прибула до Вѣдня съ скаргою арештовано, закимъ еще высказала свои жалобы? — По тôй интерпеляціи приступлено до порядку дневного. Провизорычну конвенцію торговельну съ Франціею передано по першôмъ читаню комісіи економичнôй. Слѣдувало перше читанье внесеня п. Жака.

П. Жакъ забравъ голосъ для уматованя свого внесеня. Зъ бесѣды єго подаємъ въ скороченю гдекѣ уступы: „Причиною мого внесеня суть численѣ конфискаты за правленя гр. Таффе, еще численнѣйшѣ, якъ були за часôвъ Бельредя и Гогенварта. Прокураторія конфискувала начѣть ухвалы рады мѣста Вѣдня, сконфисковала манифестъ ческо-нѣмецкихъ пословъ, конфискує справозданя посольскихъ такихъ мужѣвъ, якъ Рехбавера або Пленера, — а при тыхъ конфискатахъ прокураторія слѣдуе и тую саму рѣчь конфискує на пôдставѣ трôхъ §§-ôвъ, а се, здаєсь, не причиняєсь до укрѣпленя въ народѣ довѣрія къ правнисы правнѣ. Въ тыхъ ночахъ, коли полиціянты конфискують газеты, абсолютизмъ въ Австріи справляє свои оргіи. Конфискаты газетъ суть кухельбадскими експесами теперѣшного министерства справедливôсти. Суд не може орѣкати незаконно и справедливо о зарядженôй прокураторомъ конфискатѣ, бо австрійскѣ законы даютъ судиямъ

мъ vetos veritatis и централистамъ, которыхъ кажатаю дѣловъ есть объективка и котрѣ все були противнй правдивой оповѣдь печати. При голосованю палата большею голосовъ откинула внесенье меншости.

115-те засѣданье отбулося во второкъ 6 грудня. На порядку дневномъ була цѣлая справа: справозданье комисіи о образѣ послѣдъ чесно-нѣмецкихъ черезъ мин. справедливости дра Пражака. Мин. Пражакъ не присутенъ на засѣданю. Справозданецъ гр. Гогенварта отчитавъ рѣшенье большости комисіи, що въ словахъ мин. Пражака „нерегулярности закона“ (сказанымъ о ческо-нѣмецкихъ песлахъ) не мѣстатъ въ собѣ образы. Дръ Кониъ внёсъ рѣшенье меншости комисіи, щобы министрови палата выразила нагану. П. Кронаветтеръ заявилъ, що онъ не бачитъ въ словахъ Пражака образы.

Нѣмеччина. Министеръ гр. Кальнокъ по дорозѣ зъ Петербурга до Вѣдня заступавъ до Берлина. Тутъ гр. Кальнокъ конферованъ съ кн. Бисмаркомъ, бувъ на аудіенціи у престолонаслѣдника и цѣсаревича нѣмецкои. Фактъ, що гр. Кальнокъ заступавъ до Берлина, — отвержуе, що нѣмеччина и трансѣвакомъ союзѣ не суть безъ подставы.

(*Повстанье Черногорцевъ въ Дальмаціи.*) Зъ Боттаро доносятъ до вѣденьскихъ газетъ, що намѣстникъ Дальмаціи бар. Іованичъ розпорядивъ скрѣпити всѣ форты въ воуденной Дальмаціи инфантерією и артилеріею. Для достарчуваня живности оперуючому войску вынаймлено тымчасомъ лише на два мѣсяцѣ кольчасотъ штукъ тягарнои худобы. Черезъ Тріестъ переходятъ до поодиновъ. Дальмаціи транспорты жандармеріи. Ген. Іованичъ конферованъ съ посломъ австрійскимъ зъ Цетинье и поручивъ ему, щобы старатись у правительства черногорского, щобы оно постанило кордонъ граничный и не допускало ни повстанцѣвъ до Черногоры, ни зъ Черногоры до Дальмаціи. Правительство черногорске вже справдѣ поставило кордонъ граничный. Печать австрійско-угорска неразъ инсинуовала черногорске правительство, що оно вспирае повстанцѣвъ. Противъ тыхъ инсинуацій выступивъ рѣшучо официяльный „Гласъ Црногорца“ и заявивъ, що правительство черногорске бажаючи добра своимъ братамъ въ области котгарской, отраджувало починати якій-нибудь рухъ повстанчій. Черногора поважае волю европейскихъ державъ и опирась на трактатѣ берлиньскомъ. Тое заявленье „Гласа Црногорца“ и поставленье граничного кордону ясно доказуютъ, що Черногора не вспирае бунту Кривошіянъ, але що она подвели бунтъ противъ Австріи на власну руку. Треба тутъ згадати, що о самомъ повстанню и операціи австрійского войска — вѣдомо дуже мало. Навѣть телеграмы въ заграничныхъ газетахъ о поодинокихъ стычкахъ войска съ повстанцями у насъ, явнено зъ взгляду на цензуру, не перепечатуются.

(*Митрополитомъ карловицкимъ*) выбравъ сербскій конгресъ церковный еписк. въ Буды Стойковича. Зъ помежи 65 депутатовъ отдали 53 голосъ за Стойковичемъ; ен. Ангеличъ, мадярофиль, протегованый угорскимъ правительствомъ, доставъ лишь 12 голосовъ. Выбраный митрополитъ потребуе еще потвердженя цѣсарского. Епископъ Стойковичъ бувъ вже разъ, въ 1874 р., выбраный митрополитомъ, але цѣсарь его не потвердивъ. Онъ належитъ до сербско-національнои партіи, и длятого не мае ласки у угорского правительства.

ЗАГРАНИЦЯ.

Россія. Недавно оголосивъ „Правительственный Вѣстникъ“ царскій указъ въ справѣ реформы администраціи Россіи. Реформа малабъ бути переведена въ тімъ направленю, щобы зробити простѣйшимъ весь административный механизмъ, усунути всякій непотрѣбный формализмъ и завести новую децентрализацію администраціи. Передовсѣмъ идеть о тое, щобы опредѣлити права, обовязки и компетенцію властій правительственныхъ зъ одной стороны, а властій земскихъ (quasi - автономичныхъ) зъ другои стороны. Указъ заповѣдае отже сперва реформу администраціи губерній, уѣздовъ и частну реформу земствъ и городскихъ управъ. — Для близшого постановленья, въ якій способъ тая многоважна реформа ималабыся перевести, царь, на препоручене министра дѣлъ внутрѣшныхъ гр. Игнатьева, розпоряджае въ тожже указѣ установити комисію подъ предсѣдательствомъ главного секретаря Кохановъ. Программу для комисіи пôсле указу мае уложити комитетъ министровъ съ участію двохъ членовъ государственного совѣта, трохъ сенаторовъ ревизійныхъ и отпоручниковъ министровъ. Комисія розсмотритъ досвѣды и мнѣнья четырехъ сенаторовъ, постановленыхъ еще царемъ Александромъ II для ревизіи всѣхъ губерній Россіи, дальше комисія розсмотритъ рѣшеня властій, котрымъ поручено упорядкованье крестаньскихъ дѣлъ, и постановленя земствъ (зъ котрыхъ примѣромъ херсонське земство недавно ухвалило дуже много цѣнныхъ и важныхъ постановъ). Предсѣдатель комисіи, Кохановъ, мае повноважіе вôзвати до комисіи представителевъ провинціональныхъ политичныхъ властій, земствъ и городскихъ управъ, а кромѣ того знатоковъ, т. зн. „свѣдущихъ людей“. Якъ доносятъ россійскій дневники, минувшего тыждня отбулась вже вступна нарада комисіи, на котрôй ухвалено программу працъ комисіи. Въ нарадѣ взяли участь: 4 сенаторы ревизійні (Половцевъ, Ковалевскій, Мордвиновъ и Шамшинъ) и представителѣ министерствъ.

Въ Россіи послѣдними часами радило и радитъ множество комисій. Досыть пригадати комисію для зменшеня пійньства (вже кôнчила свои нарады), комисію для урегулованя колонизаціи, комисію для получшеня быта матеріяльного селянъ, комисію для реформы армій, всякій комисіи для реформы публичнои просвѣты, комисію для ухваленя загального закона желѣзничого, комисію для зреформованя театровъ и т. д. и т. д. Всѣ тіи комисіи, въ котрыхъ берутъ участь и свѣдущій люде, маютъ показати правительству слабѣ стороны въ всякого рода урядженяхъ россійскои державы, а вже буде рѣчію правительства на подставѣ ухвалъ комисій постановляти законы.

Московскѣ газеты доносятъ, що коронація царя и царицѣ, котра мала отбутись въ Москвѣ въ маю 1882 р., зôстала отложена на пôзнѣйше.

Отъ доншого часу удержуеся въ россійскихъ газетахъ поголоска, що Россія постановила зô взгляду на ощадность знести отъ нового року свои посольства при меншихъ нѣмецкихъ дворахъ. Поголоска тая потверджуесь. — Черезъ знесенье генералъ-губернаторства въ Оренбургу заощаджено 50.000 рублѣвъ.

Царь Александеръ III удѣливъ министрови гр. Кальноки ордеръ Александра Невского съ брилянтами. Гр. Кальноки передъ отъѣздомъ до Вѣдня конферовавъ кôлька разôвъ съ секретаремъ держ. Гирсомъ (заступникомъ Горчакова). Дня 5 грудня опустивъ гр. Кальноки Петербургъ и отъѣхавъ до Вѣдня. По выѣздѣ гр. Кальноки зъ Петербурга печать петербурска заговорила дуже прихильно о именованю гр. Кальноки австр. министромъ дѣлъ заграничныхъ. Се есть потѣшаючимъ фактомъ — пишутъ россійскѣ дневники — що Австрія въ теперѣшнôй хвили выбрала министромъ умѣренного а консервативного дипломата, котрый признае потрѣбнымъ въ справѣ балканьского пôвъострову поступати спокôйнымъ, мѣрнымъ крокомъ и бажае, щобъ Австрія вспôльно съ Нѣмеччиною и Россією стояла твердо на грунтѣ берлиньского трактату. Союзъ трехъ цѣсарѣвъ може лишь тогды осущитися, коли отношеня межи трема державами такъ уладятся, що всѣ будутъ мати рôвнй користи, и кожда зъ нихъ на двѣ прочѣ зможе опертись; коли буде загварантованый миръ а що до територіяльныхъ змѣнъ на балканьскôмъ пôвъостровѣ жадна зъ трехъ монархій не буде предпринимати нѣякого кроку безъ вѣдомости и згоды двохъ прочихъ монархій.

Туреччина. Порта, якъ мы вже згадували, запротестовала противъ австрійскому законови войсковому для Босніи и Герцеговины, покликуючись на суверенность свою въ тыхъ окупованыхъ Австрією краяхъ, признану ѣй конгресомъ берлиньскимъ и пôзнѣйшимъ трактатомъ межи Портою и Австрією. Заразъ, коли только Австрія оголосила законъ войсковый, Порта заповѣла державамъ окружну ноту въ тôй справѣ; пôзнѣйше закомуниковала державамъ и проектъ тои ноты. Дипломатія однакожь вымогла отъ неи, щобы она не вручала тои ноты въ Вѣдни, а лишь поручила свому амбасадорови починати представленя австрійскому правительству въ тôмъ дусѣ, щобы выконанье закона войскового заспстовано. Кабинетъ вѣденьскій отбкинувъ тое представленье амбасадора турецкого. Тогды Порта рѣшилась выдати ноту съ протестомъ. Нѣмеччина старалась отвести Порту отъ того кроку, однакъ надаремно. Чи протестъ Порты вже врученый кабинетови австрійскому, чи се станесь доперва въ найблизшôмъ часѣ, на певно не звѣстно. Протестъ Порты, розумѣесь, зô взгляду на европейску дипломатію остане безъ всякихъ наслѣдствъ, але може мати наслѣдство зô взгляду на саме жительство Босніи и Герцеговины. Звѣстно, що жителѣ окупованыхъ краѣвъ дуже не радо глядятъ на загальный обовязокъ войсковый, — и вже теперь банды утѣкачѣвъ зъ Босніи и Герцеговины скрѣпили отдѣлы повстанцѣвъ въ Кривошіи. Протестъ Порты, высказуючій, що мовь-то Австрія не мае права побирати рекрутовъ въ окупованыхъ краяхъ, може лишь загрѣти тамошныхъ жителѣвъ до тымъ бôльшого опору противъ рекрутаціи и въ загалѣ противъ Австріи.

Въ Альбаніи нема ладу ни спокою. Лига альбаньска зъорганизовалась на ново, а народъ гôрскій не хоче узнавати власти султана. Въ послѣднихъ часахъ прійшло въ кôлькохъ мѣстцяхъ до стычокъ межи войсками турецкими и Альбанцями. Послѣдній конче домагаются народнои автономіи, на котру, розумѣесь, Порта пристати не хоче.

Франція. Мин. дѣлъ внутрѣш. Вальдекъ Руссо предпринявъ мѣры, щобы законники, выгнаны зъ Франціи на пôдставѣ церковныхъ декретовъ, не повертали назадъ до краю. Такимъ законникамъ мае бути заказано проповѣди въ церквахъ держати.

Президентъ Грэвэ пôдписавъ дня 3 грудня декретъ въ справѣ науки религіи въ лицеяхъ и закладахъ науковихъ. Пôсля того декрету наука религіи перестае бути предметомъ обовязковымъ а родичѣ маютъ на початку року школьного, записуючи дитину, заявити, чи бажаютъ, щобъ дитина училась надъобовязково религіи, чи нѣ. Совсѣмъ такъ само, якъ по галицкихъ гимназіяхъ дѣесь съ наукою языка руского.

НОВИНКИ.

— **Страшне нещастье** сподѣялося сего четверга дня 8 грудня въ Вѣдни въ такъ званôмъ Ringtheater. Вечеромъ о 7-ôй годинѣ, коли на сценѣ представляно веселу оперетку Офенбаха: „Hoffmanns-Erzählungen“, нагло повставъ на сценѣ пожаръ, котрый въ однôй хвили обнявъ цѣлу сцену и скоро розширився такожь на цѣлый театръ. Перелякана служба повтѣкала зъ сцены и забула въ першôмъ перестраху спустити желѣзну заслону, котра моглабы була обмежити огонь лише на саму сцену. Одинъ зъ робôтниковъ замкнувъ газометръ, а тымъ способомъ погашено свѣтло. Годѣ собѣ представити ту страшну сцену трагичнои грозы, яка теперь послѣдовала. Театръ бувъ переповненый численною публикою. Скоро помѣчено огонь, всѣ кинулись до выходôвъ и затамували ихъ своими тѣлами. Темнота, освѣчувана тôлько свѣтломъ дымлачихся поломеней и перелѣтаючихъ искоръ, збôльшила замѣшанину и загальный перестрахъ. Стоны, зойкъ и крики роздирали серця. Огнева стоврожа приспѣла доперва въ 25 минутъ по выбуху огня. Страшно було дивитись, якъ люде скакали зъ поверхныхъ бôконъ на брукъ, не зважаючи на то, яка тамъ дожидае ихъ доля. Много особъ удусилось отъ самого дыму, много згинуло отъ выплывающого газу, много удусилось въ натовпѣ, много спеклося въ самôмъ огни. Скôлько згинуло всѣхъ особъ, еще напевно не знати. Дотеперь обчисляютъ число нещастныхъ жертвъ на 400 неживыхъ людій. До 2-ои годины въ ночи выдобуто 150 особъ спаленыхъ на уголь. Галицкій пос. Аль. Чайковскій высককивъ черезъ окно. Другій гал. посолъ Пенговскій погибъ имовѣрно вразъ съ жѣнкою въ поломѣняхъ. До самого рана не угашено огня. Еще о 5 год. зъ полудня на другій день тлѣли згарища. Цѣле внутрье театру выгорѣло до крыхты, остались одни голѣ муры. Шкоду обчисляютъ на 1 милиôнъ. Сама обнова театру стояла 65.000 зр. Директоръ Ивнеръ поносить величезну шкоду. Збѣговско людій около спаленого театру незвычайне. Цѣлый Вѣдень покрывся глубокимъ жалемъ. Всѣ дневники отворили субскрибцію на пôдмогу нещасныхъ родинъ. Пôсля „N. Fr. Presse“ пожаръ повставъ о $^{3}/_{4}$7 год. зъ того, що служачій зближився съ лямпою спиритусовою занадто близько и неосторожно до легкои прозрачнои заслоны, котра сей-часъ займилася, и въ однôй хвили обгорнувъ поломѣнь цѣлу сцену.

— **Що до оподаткованя промыслу домового** выдала дирекція скарбова во Львовѣ слѣдуюче розпорядженье: „Для узысканя одностайного поступованя при оподаткованю промыслу домового пригадуеся властямъ вымѣровымъ постановы тутешного розпорядженя зъ дня 15 цвѣтня 1851 ч. 18154 (збôръ норм. зъ р. 1851, часть I, стор. 150, ч. 107), якъ такожь рескрипту выс. министерства скарбу зъ дня 23 сѣчня р. 1857, ч. 6561, интимованого тутешнымъ розпорядженьемъ зъ дня 19 марта 1857 ч. 4583 (дод. до дн. розп. зъ р. 1857, ч. 11, стор. 43), въ кôнци тутешного розпорядженя зъ дня 17 вересня р. 1881 ч. 47384, пôсля котрыхъ приписовъ вôльнй затрудненя по селахъ (до котрыхъ не треба консенсу), выконуванй черезъ господарѣвъ грунтовыхъ тôлько черезъ коротку часть року для заспокоеня власныхъ потребъ, або котрй представляются яко часовый, неправильный, съ веденьемъ господарства рôльного полученый побôчный заробокъ, якъ прим. ткацтво, кошикарство, колодѣйство, гончарство, тесельство и т. п. затрудненя, котрй выконуются безъ помôчниковъ и на такъ малый розмѣръ, що самй, а навѣть въ полученю съ иншими заробкованями того рода не выстарчаютъ до самостôйного житя-бытя, суть вôльнй отъ податку заробкового. — Поручаеся властямъ вымѣровымъ, щобы при накладаню податку заробкового поступали пôсля тыхъ указаній, перестерѣгаючи поклыканій принципы“. На се розпорядженье звертаемъ увагу нашихъ земляковъ, котрй занимаются подôбными роботами, позаякъ оно есть для нихъ великои ваги.

— **На посаду директора реальнои гимназіи въ Бродахъ** розписуе президія краевои рады школьнои конкурсъ съ речинцемъ до дня 4 л. сѣчня 1882.

— **Выдѣлъ краевый не мае для Русиновъ фонду!** Редакція „Батьковщины“, а взглядно „Руского правотара народного“ подала була до сойму петицію о пôдмогу на выдавництво дальшихъ частій такъ пожиточнои для народу книжки. Сойновa комисія петиційна рѣшила закупити 1.000 книжочокъ „О опѣкунахъ и кураторахъ“ и 1.000 „Войсновa такса“. Понеже однакъ тая справа не прійшла пôдъ нараду сойму, тожь передано еи до узглядненя выдѣлови краевому. Зъ отси одержала редакція „Батьковщины“ отмовну отповѣдь, бо „Выдѣлъ краевый не вважае въ можности прихилятися до тои петиціи“. Такъ само отповѣвъ выдѣлъ краевый товариству рускихъ академиковъ „Дружный Лихварь“ на его петицію о запомогу. Видно зъ того, що Выдѣлъ краевый не есть „въ можности“ прихилятись до голосу Русиновъ, хочьбы ихъ справа заслугувала вповнѣ на безъусловне признанье.

— **Затьмѣнье мѣсяця** можъ було бачити дня 5 л. с. м. отъ $6^{1}/_{2}$ год. вечеромъ. Насамперѣдъ покрывся мѣсяць темною тѣнію земли, такъ що тôлько полуднево-всхôдна часть мѣсяця була трохи видна. Въ хвили найбôльшого затьмѣня бувъ майже цѣлый мѣсяць покрытый тѣнію, що при погôднôй ночи було можна точно бачити. О год. 9 показався мѣсяць знову въ цѣлôй своѣй величавости.

— **Еще одна нова комета** въ зоряной групѣ Цефея открыта Венделькомъ въ Горварди колегіи кембридской. Переходъ кометы попри сонце послѣдуе дня 9 н. с. грудня 1881; отдаленье кометы отъ сонца 42 мил. миль. Комета повертаеся въ направленю на полудне и отдаляеся отъ земли, черезъ що еи свѣтло слабне.

— **Именованя**. Дѣйстными учителями именованй а) для школъ статовыхъ: Бол. Яницкій въ Балицахъ, Мих. Ванахъ въ Руднѣ, Вас. Каменьскій въ Вербовѣ, К. Хромикъ въ Бахори, І. Бронниковскій въ Засовѣ, С. Борецкій въ Дубровцѣ рускôй, Т. Шарка въ Бортятынѣ, І. Дроби въ Мѣльци, Ф. Цетнаровскій въ Одрикони. П. Мадведь въ Милятынѣ старôмъ, Юл. Фрайденбергъ въ Мостискахъ и Юлія Гайманъ дѣйстною учителькою въ Поморянахъ; б) для школъ филіяльныхъ: Кон. Гарволиньскій въ Круковѣ и С. Налывайко въ Торговѣ.

— **Сумно звѣстна исторія дѣятельности п. Тита Будзыновского** въ рускôй школѣ вправъ, котра такъ справедливо до живого обурила всѣхъ Русиновъ и въ всѣхъ безсторонныхъ прихильниковъ школьного ладу, представилась теперь въ еще новôй, поправнôй илюстраціи. Нашимъ читателямъ памятна статя „Доля рускои школы вправъ во Львовѣ“ замѣщена въ ч. 69 „Дѣла“, якъ такожь замѣтка въ „Новинкахъ“ ч. 66 „Дѣла“ п. з. „Зменшене число дѣтій въ рускôй школѣ вправъ“. Просторонна статя въ ч. 69 була подрôбнымъ коментаремъ до замѣтки въ ч. 66, а представлено въ нѣй дѣятельность п. Будзыновского на основѣ неоспоримыхъ фактôвъ такъ ясно и недвозначно, що прочитавши статю никто не мôгъ сумнѣватися о властивôмъ характерѣ и квалификаціи сеи дѣятельности. П. Будзыновскій выточивъ бувъ передъ ц. к. львôв. судомъ краевымъ яко карнымъ противъ редакціи „Дѣла“ процесъ о образу чести але лише за замѣтку въ ч. 66. Мы здивовались немало, для чого п. Будзыновскій не зробивъ того самого взглядомъ статіи въ ч. 69, заключаючои въ собѣ таке множество и то такихъ фактôвъ, котрй безперечно споводувалибы до процесу кождого поважного учителя дорожачого своею честію. Не входячи однакожь въ причины сего поступку п. Б. мы пôдняли доводу правды фактôвъ обговореныхъ въ ч. 66, котрыми п. Б. чувся бути ображенымъ на чести. Въ хвилѣ, коли що ино було розпочалося вступне слѣдство, справа п. Будзыновского станула на дневномъ порядку гал. сойму и съ немалымъ здивованьемъ почули мы зъ устъ правит. комисара отповѣдь, будьтобы всѣ противъ п. Б. пôднесенй замѣты оказалися неправдивыми. Такъ якъ судове слѣдство для доказаня правды починеныхъ п. Б-му замѣтôвъ еще тогды велося и мы пôсля припису права не могли ничого говорити о его евентуальнôмъ выслѣдку, то намъ не можна було говорити для справленя правительственнои отповѣди, що именно мы пôдняли доводу правды тыхъ замѣтôвъ и вповнѣ увѣренй, що переведемо доводъ правды. Мы мусѣли можки ждати переведеня слѣдства и головнои розправы, щобы хоть post festum представити судово доказану илюстрацію дѣятельности п. Б. Сими днями однакожь одержали мы зъ ц. к. суду краевого увѣдомленье, що п. Бу-

не одинъ, але цѣла громада „młodych inwalidów zagłóna prawosławnemi aspiracyami“. Перекрутивши такъ безсовѣстно самъ фактъ дуже мене представленый въ „Дѣлѣ“, кореспондентъ „Сѣвъ-у“ мае еще ту смѣлость говорити, „że nic więcej nie powiedziałem o samym przebiegu wypadku oprócz tego, co zawiera sobotnie *Dilo*, które oczywiście nie posiada się z gniewu..... Jeżeli co — додае кореспондентъ — to gniew tego organu, który dziś, otrzymawszy debit do Rosyi, prześcignął *Słowo* w zaciekłości przeciw wszystkiemu, co polskie, powinien zachęcić OO. Zmartwychwstańców do wytrwania na drodze wybranej (denuncyacyi ?!), utwierdzić ich w przekonaniu, że już najwyższy był czas podjąć w Galicyi tę misyę szlachetną, jaka im dziś przypadła“. Справдѣ, вже неодинъ разъ читали мы выдумки и клеветы §§. кореспондента „Сѣвъ“, але безсовѣстна ложь въ Nr. 273 „Сѣвъ-у“ перевысшае всѣ его дотеперѣшни „szlachetne kłamstwa“. — Якъ „Сѣвъ“, такъ и Gaz. Nar. трубитъ передъ свѣтомъ о „szyzmatyckiej propagandzie“ въ руской гимназіи яко о фактѣ доказанôмъ и съ ентузіазмомъ кличе, що конвентъ Змартвыхвстанцѣвъ „rozwija, jak z tego faktu widać, działalność w kierunku obrony unii i katolickiego kościoła przeciw propagandzie szyzmatyckiej“. Не дивуе насъ клеветливôсть польскихъ газетъ, котра вже перейшла въ привычку, але дивно, що Змартвыхвстанцѣ, котрыхъ поступокъ стае причиною тыхъ теперь такъ пильно польскими газетами кольпортованыхъ клеветъ на руску гимназію и руску молодѣжь, мовчатъ и мимо своеи недавно заявленои скорости до спростованъ и поясненъ не узнали сего разу за ôтповѣдне, въ интересѣ правды и для доказаня своеи безучастности спростувати тѣ клеветы польскихъ газетъ. Єсть пословица: qui tacet, consentire videtur, але мимо тои пословицѣ еще разъ спытаемо ОО. Змартвыхвстанцѣвъ, чи ихъ мовчанье въ тôмъ случаю супротивъ такъ тяжкихъ клеветъ на руску гимназію и руску молодѣжь мае вôсля сеи пословицѣ уважатися яко ключь розумѣня ихъ мисли на Руси?....

— **Въ львôвскôмъ судѣ карнôмъ** велася позавчера розправа передъ присяжными противъ сестрамъ Аннѣ и Парашцѣ Павликôвнымъ о образу маестату §. 63 у. к. и кривды въ §§. 300 и 302. уст. кар. По переведенôй розправѣ трибуналъ на пôдставѣ вердикту судіѣвъ присяжныхъ увôльнилъ обѣ обжалованѣ.

— **Удачнѣ фотографіи зъ образôвъ В. Верещагина** появилися сими днями въ торговли Зайфарта и Дыдыньского во Львовѣ (площъ Марацкій).

Вѣсти епархіяльнѣ.

Зъ АЕпархіи Львôвскои.

Завѣдательства одержали: оо. Т. Корчиньскій въ Полевôмъ дек. холоѣвского и Н. Копачъ въ Воли Задеревацкôй дек. болехôвского.

Презенты одержали: оо. І. Абрысовскій зъ Петликовецъ на Тысьменицю и Н. Теодоровичъ зъ Долины на Ишаниковку дек. станиславôвского.

Почесныѣ грамоты одержали въ признаню заслугъ а) около розширеня и скрѣпленя брацтвъ тверезости: оо. Он. Курбасъ въ Кустынѣ, С. Яцковскій въ Хмѣльнѣ, Е. Тарнавскій въ Барылôвѣ, Ю. Радкевичъ въ Куликовѣ, Ю. Давидовичъ въ Сеньковѣ и І. Завадовскій въ Убиню; б) около реставрацій церкви и будынкôвъ приходскихъ: о. Л. Пытлякъ въ Стремильчи.

Отъ испиту конкурсового увôльнили: оо. Н. Устыновичъ зъ Сучавы, Е. Тарнавскій зъ Барылова, Т. Мацѣлиньскій зъ Дубовицѣ, К. Бѣлиньскій зъ Таврова и Т. Кобриньскій зъ Снятына.

Въ пропонацію на парохію Подбережье дек. болехôвского приняте: оо. 1) Г. Гуменный зъ Рожанки, 2) И. Поповичъ зъ Крушельницѣ, 3) П. Сенихъ зъ Ивановецъ, дальше І. Бобиковичъ зъ Струтына выжного, В. Турчиньскій зъ Ясеня, А. Заранцій зъ Заруда, В. Голодиньскій зъ Завоя, І. Абрысовскій зъ Петликовецъ и Г. Гѣбовицкій зъ Бруховичъ.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦИИ.

Всч. Не. К. во Львовѣ. Запрошенье до предплаты на „Партитуру“ буде для браку мѣстця умѣщене доперва въ слѣдующôмъ ч-лѣ. Для заходоты и поясненя хочемо рôвночасно оголосити допись о потребѣ закладка хору. *Ч. П. Дз....* въ *С.* Анонсъ буде умѣщеный. О вечерницахъ и поминальныхъ торжествахъ не хочемо згадувати, щобъ не робити особистыхъ кваôвъ. *Ч. П. Ож. Б.* въ *С.* „Дѣлѣ“ высылаеся Вамъ по указанôй адресѣ. Зѣвстка подана. *Всч. А. Т.* въ *Д. Вн. В. Н.* въ *С. Ч. Н. Е.* въ *Лив. Всч. П.* въ *Пер. А. Круж.* въ *А. Ч. С.* въ *М. Хл. Т. Сокол* въ *Ч. Хл. Дир. гимн.* въ *Л.* Простѣтъ, що надôсланѣ выказы, подяки, дитки и кравоздання, задля браку мѣстця не можутъ бути рôвночасно поданѣ, бо на се мусѣлибъ мы ôтступити що найменше осмо-вину цѣлого ч-ла. Будутъ умѣщенѣ по можности якъ найскорше въ слѣдующихъ числахъ.

Переписка администраціи: Всч. *І. К.* въ *Ч.* За оповѣстку почислено 2 зр., на предплату 4 зр., с. с. до 31 марта 1882.

ПОДЯКА.

Неумолима судьба забрала несподѣвано до вѣчности дорогого менѣ мужа и отця Іоана Старомѣйского гаржанина и бувшого учителя въ Калуши. Єдиною ôтрадою въ сотôмъ тяжкôмъ горю було намъ ласкаве сочувствіе ВП. Добродѣѣвъ, котрѣ щиро и безъинтересовно ôтдали остатну послугу покôйному. Почуваемось длятого до святого обовязку зложити сердечну подяку Всч. о. деканови и пароxови Калуша Игнатію Губчакови, Всч. оо. Павлови Кушликови зъ Вѣчакови, Всч. оо. Павлови Кушликови зъ Вѣстовы, Антонію Одзьержиньскому емерит. свящ., Григорію Третякови зъ Угрынова середного, Игнатію Рожаньскому зъ Хотына и Атаназію Царови сотрудникови зъ Калуша, такожъ укôнченымъ питомцямъ пп. Анатолію Долиньскому, Михаилу Веселовскому и Петру Ицишину за ласкаву участь въ обрядѣ похоронôмъ, а особливо Всч. о. деканови Губчакови за ихъ трогательнѣ слова прощальнѣ, — якъ такожъ цѣлому брацтву церковному и всѣмъ другимъ и по читателямъ покôйника. Прiймѣтъ Всч. Добродѣѣ и ВП. ПП. тѣ нашѣ искренѣ слова подяки за Вашѣ труды и сочувствіе въ нашôмъ горю.

Варвара Старомѣйска, жена покôйного — *Орестъ Старомѣйскій*, сынъ.

Понеже мѣстце пробуваня Вп. **Гаврила Горецкого**, укôнченого богослова, незвѣстно, то упрашаеся его, щобы зволивъ ôнъ въ власнôмъ интересѣ пôдъ звѣстною ему адресою **до Чернева п. Букачôвцѣ** свôй адресъ донести. (1—3)

Того еще не було,

що можна дôстати за 7·80 зр.

Прехорошѣ гарнитуръ столовый изъ ново-выпайденои имитаціи срѣбла, що до нынѣ стояло 40 зр., котрый остане (съ нимъ мовьбы 14-лутове срѣбло, за що даю 20-лѣтну гваранцію, именно:

6 штукъ ножôвъ столовыхъ
6 „ вилокъ зъ одной штуки
6 „ ложокъ столовыхъ
6 „ пôдставокъ ножовыхъ
12 „ ложочокъ до кавы (7—24)
6 „ кубкôвъ до ясцъ
6 „ хорошихъ филижанокъ
2 штуки хохль, одна до росолу, друга до сметанки
2 штуки великихъ сальоновыхъ лѣхтарѣвъ
1 штука высѣвача до цукру або перцю.
1 штука ситця до гербаты.

60 штукъ. Всѣ тутъ наведенѣ позичаѣ предметы стоятъ разомъ **7 зр. 80 кр.** Замовленя за надôсланьемъ готôвки або за послѣплатою такъ довго, якъ стане запасу, сповняе

Панъ **А. Л. ГУТМАНЪ,**
генералный складъ фабрики имитаціи срѣбла
Вѣдень 1, Fleischmarkt 6.

Р. Дитмара безпечный петролѣй

R. DITMAR WIEN.

Н. к. управнѣ.
Складъ фабричный
ЛАМПЪ
Р. ДИТМАРА,
площъ Марацкій, готель Европейскій.
Найбôльшій складъ артикуловъ освѣтленя, признаной конструкціи и по значно зменшеныхъ цѣнахъ
(8—10)

Подобно рафинована нафта сальонова и господарска.

СКЛАДЪ ФАБРИЧНЫЙ ФАРБЪ И ВЫРОБÔВЪ ХЕМИЧНЫХЪ

ІОСИФА ГАНКЕ

во Львовѣ, ринокъ ч. 29 (давнѣйше цукорня Ербарôвъ) поручае

всякѣ роды фарбъ, лякерôвъ и покостôвъ,

фарбы въ олиѣ и покостѣ утертѣ до помазаня готовѣ, фарбы анилиновѣ, индиго, гармизы, екстракты зъ дерева фарбового, фарбка до бѣлизны въ порошку, таблицахъ и паперки найлучшого рода, выробы гôрничѣ, фарбы земнѣ, оливу до машинъ и потраны, клѣйки стеричнѣ, сесиціи, всякѣ фарбы до мальованя и фарбованя;

фарбы перовѣ для литографіи, прасъ ручныхъ и машиновыхъ,

фарбы друкарскѣ, сажу зъ лямпъ, покостъ до литографіи, позолотничѣ, лякеръ на етикеты, атраментъ автографичный, шведскѣ сѣрники, шнурки запальнѣ до розсадженя каменѣвъ, крейду для каваръ и до билярдôвъ,

всякѣ роды трану утробинного и рыбячого — смолу броварничу, соснову и шевску,

шпунты, чопы деревлянѣ и корковѣ до бочотъ всякои величины, щôтки до чищеня бочокъ, столъ, ручнѣ и до фротированя, пензлѣ малярскѣ кождои величины, мѣтлянки ржевѣ до одежи и килимôвъ, мѣтли ржевѣ до замѣтаня,

МАСУ ДО ЗАПУСКАНЯ ПОМОСТÔВЪ,

всѣ роды каруку позолотничого, россійского, кольоньского, медалiового, бронзы, золота малярске и всѣ къ той объемъ входячѣ артикулы.

Квасъ сѣрчаный, салѣтровый и сольный.

Цѣнники розсылаются на жаданье franco. (6—10)

5 тягненъ рôчно

ВЖЕ 12 л. ГРУДНЯ!

Друге тягненье 3% княжескихъ

СЕРБСКИХЪ ЛЬОСÔВЪ

зъ року 1881 á 100 франкôвъ въ золотѣ.

Рôчно пять тягненъ

14 сѣчня, 14 марця, 14 червня, 14 серпня и 14 падолиста.

Кождочасна головна выграна

франкôвъ 100.000 въ золотѣ.

Найменша выграна 100 франкôвъ въ золотѣ.

Выграни и проценты выплачуются въ **Вѣдни, Буда-Пештѣ**, въ многихъ головныхъ мѣстахъ провинцій, якъ такожъ майже по всѣхъ европейскихъ головныхъ мѣстцевостяхъ **безъ жадного ôттяганя.**

За точну выплату ручитъ княж. сербске правительство.

Льосъ приноситъ 3% провизіи въ зол.

Сербски льосы готôвкою á **46 зр.** и **50 кр.** купоновыхъ ôтсотковъ.

РЕВЕРСЫ ЗАМОВЛЕНЯ

платнѣ въ 14 мѣсячныхъ ратахъ тôлько по 3 зр.
и одною рештовою ратою 4 зр. а. в.

Купуючѣ набуваеи вже **черезъ вплату лише 3 зр.** ôтъ разу **выключне** и **неподѣльне** право участи въ грѣ.

Въ 1-шôмъ тягненю 3% **Сербскихъ Льосôвъ**, послѣдовавшôмъ 12 падолиста, вытягнено **головнѣ выграни** франкôвъ **100.000, 10.000** и **4.000** въ золотѣ на льосы, спроданѣ въ нашои конторы вымѣны, котрѣ ескôнтовано якъ найскорше.

Найблизшѣ тягненя вже 12 грудня, 14 сѣчня и 14 марта.

Протое три тягненя въ протягу найблизшихъ чотырехъ мѣсяцѣвъ. (4—4)

Контора вымѣны администраціи

Вѣдень, Wollzeile 10 и 13. „МЕРКУРА“ **Ch. Cohn, Wollzeile 10 и 13.**

Выдаютъ: Мих. Коссакъ и Вол. Барѣньскій — За редакцію ôтповѣдае: Володим. Барѣньскій. Зъ друкарнѣ Тов. им. Шевченка, пôдъ зар. К. Беднарского